

PROFESIONALNE BOLESTI

Procjenjivanje uzroka smrti kod radnika s azbestom (Validation of Death Certificates in Asbestos Workers), NEWHOUSE, M. L., i WAGNER, J. C., Brit. J. Industr. Med., 26 (1969) 302.

Autori su sakupili uzroke smrti kod 436 radnika koji su bili zaposleni u tvornici azbesta. Učinjen je pokušaj da se prati 301 (69%) smrtnih slučajeva, bilo bolničkih, bilo onih koji su predmet službene istrage. Patološki nalaz dobiven je za 158 (52%) radnika te grupe, a histološki materijal je ponovno ispitan u 84 (28%). Dodatne informacije, naročito one dobivene histološkim pregledom dovele su u brojnim slučajevima do revizije i proširenja dijagnoza dobivenih ranijim izvještajem o uzroku smrti. Incidencija karcinoma bronha nije bila uglavnom podcijenjena, 4 dodatna tumora tog tipa bila su identificirana detaljnom analizom patoloških nalaza, a iduća 4 revizijom histoloških nalaza. Incidencija mezotelijalnog tumora bila je podcijenjena; endotelioma ili mezoteliom utvrđen je kao uzrok smrti kod 4 radnika, a idućih 15 mezotelioma bilo je identificirano ponovljenim histološkim ispitivanjem. Kod 5 radnika s mezoteliomom pleure kao uzrok smrti bio je naveden karcinom pluća ili pleure. Deset smrtnih slučajeva od peritonealnog mezotelioma bilo je pripisivano karcinomatozi bez navođenja primarnog tumora ili karcinomu gastrointestinalnog trakta. Plućno tkivo ponovno je pregledano u 67 slučajeva i određeni stupanj azbestoze nađen je kod svih osim kod 7 radnika. Azbestoza, bilo srednjeg ili jakog stupnja, nađena je kod svih utvrđenih slučajeva karcinoma pluća.

EUGENIJA ŽUŠKIN

Kronične respiratorne bolesti kod radnika u preradi konoplje (Chronic Respiratory Disease in Hemp Workers), BOUHUYS, A., BARBERO, A., SCHILLING, R. S. F., WOESTIJNE, K. P., Am. J. Med., 46 (1969) 526.

Respiratorni simptomi, navika pušenja i ventilacioni kapacitet ($FEV_{1.0}$) ispitivani su kod 216 aktivnih i penzioniranih radnika u Španiji koji su radili u preradi konoplje (22,8% definirane populacije). Dodatna grupa od 285 ispitanika (poljoprivrednici i radnici drugih industrija) služili su kao kontrolna grupa. Radnici u preradi konoplje dobne grupe 20 do 49 godina nisu se razlikovali po frekvenciji respiratornih bolesti od kontrolnih ispitanika te dobne grupe. 50 do 69-godišnji radnici koji su radili s konopljom imali su neobično visoku prevalenciju kroničnog kašlja s iskašljavanjem, dispneju s ireverzibilnim promjenama plućne funkcije u usporedbi s kontrolnom grupom iste dobne skupine. Oko dvije trećine tih radnika imalo je forsirani ekspiratorni volumen u prvoj sekundi ($FEV_{1.0}$) manji od 80% očekivane vrijednosti: 18,5% imali su smanjenu radnu sposobnost zbog ventilatorne insuficijencije s $FEV_{1.0}$ od 1.00 litre ili manje. U dobnoj skupini 50 do 69 godina, 91% radnika imali su simptome dispneje ponedjeljkom za vrijeme rada s konopljom. Većina radnika bez takvih anamnestičkih podataka («nereaktori») imali su normalni $FEV_{1.0}$ i vrlo rijetko subjektivne simptome čak i nakon čitavog života rada s konopljom.

Kronične respiratorne bolesti sa smanjenom radnom sposobnošću ne mogu se objasniti navikom pušenja i uzrokovane su teškom i dugotrajnom ekspozicijom prašini konoplje. Očito, bisinoza, bolest uzrokovana ekspozicijom prašini konoplje i drugim tekstilnim prašinama (pamuk, lan) progredira od akutnog kratkotrajnog efekta do

kroničnog i permanentnog oštećenja pluća. S obzirom na napredovanje bolesti i poznati uzročni faktor, autori preferiraju postavljanje dijagnoze bisinose 3. stupnja, zbog nespecifičnog kroničnog bronhitisa tih starijih radnika.

EUGENIJA ŽUŠKIN

Ispitivanje mortaliteta radnika u tvornici azbesta (A Study of the Mortality of Workers in an Asbestos Factory), Newhouse, M. L., Brit. J. Industr., Med., 26 (1969) 294.

Autori su izvršili ispitivanje na 4.500 radnika zaposlenih u tvornici azbesta koja proizvodi tekstilni i izolacioni materijal. Glavna analiza mortaliteta izvršena je kod radnika uposlenih između 1. travnja 1933. i 1. svibnja 1964. Analiza je izvršena u odnosu na vrstu posla, duljinu ekspozicije i duljinu kontinuiranog praćenja nakon prve ekspozicije. Autori nisu utvrdili značajnu razliku između broja umrlih u tvorničkoj i općoj populaciji sve dok nije prošlo 16 godina ili dulje od vremena prve ekspozicije u tvornici. Prema tom kriteriju utvrđeno je 1.160 radnika. U toj grupi nije utvrđen povećani mortalitet kod radnika koji su radili na poslovima s niskom ili srednjom ekspozicijom. Međutim, kod radnika koji su radili u uvjetima visoke ekspozicije utvrđena je značajno povećana smrtnost od karcinoma pluća i pleure, kao i karcinoma drugih organa kako kod radnika zaposlenih manje od 2 godine, tako i kod onih koji su bili dulje vrijeme zaposleni. Povećana smrtnost od respiratornih bolesti utvrđena je samo kod malog broja radnika s dugom vremenskom ekspozicijom.

EUGENIJA ŽUŠKIN

JELKA MATKOVIĆ

Nakon kratke, ali vrlo teške bolesti, umrla je u klinici Medicinskog fakulteta u Zürichu 2. prosinca 1969. u 37. godini života Jelka Matković, dipl. farmaceut, doktor kemijskih nauka, naučni suradnik i voditelj Laboratorija za luminescenciju Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Neumoljiva sudbina istrkla je iz naše sredine posve nenadano u naponu stvaralačkog rada, vrlo perspektivnog mladog naučnog radnika, odličnog kemičara i druga u radu, uzornu suprugu i majku, a prije svega čovjeka velike dobrote i visokih etičkih osobina.

Jelka Matković rodila se kao kći Adolfa Ivanca 18. lipnja 1932. u službeničkoj obitelji u Sodražici, SR Slovenija. Niže razrede gimnazije završila je u Ribnici, a više u Kranju, gdje je i maturirala 1951. Studirala je na Farmaceutsko biokemijskom fakultetu u Zagrebu, koji je završila diplomom 1956. Obavezan staž svršila je na Zavodu za kliničku kemiju istog fakulteta. Udala se za dra Borisa Matkovića, naučnog suradnika Instituta »Ruder Bošković«, ima kćerku Dubravku.

Od 1958. do 1964. radila je kao asistent za naučni rad u Vojnoj istraživačkoj grupi pri Institutu »Ruder Bošković« i Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada JAZU u Zagrebu. U laboratoriju za luminescenciju potonjeg Instituta izradila je i svoju doktorsku disertaciju pod naslovom »O inhibitornim osobinama oksima«, koju je obranila na Farmaceutsko biokemijskom fakultetu u Zagrebu, te je promovirana za doktora kemijskih nauka 19. listopada 1964. Za vrijeme boravka u Sjedinjenim državama Amerike 1965. i 1966. radila je na »Washington State University« u Pullmanu u Biochemistry Department kod prof. R. S. Fostera. Ispitivala je djelovanje raznih inhibitora na kimotripsin i kimotripsinogen metodama optičke rotacije i polarizacije fluorescencije. Nakon povratka u domovinu nastavila je istraživački rad u okviru Laboratorija za luminescenciju Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada koji je bio prostorno smješten u Zavodu za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Zagrebu sve do dana kada su se pojavili ozbiljni znaci teškog oboljenja.

U prvoj fazi svog naučnog rada Jelka Matković se bavila problemima toksikologije uz primjenu fizikalno-kemijskih metoda rada, naročito metoda fluorescencije, kemiluminescencije i spektrofotometrije u povezanosti s odgovarajućim oksidacijskim reakcijama sistema u otopinama. Tako je istraživala djelovanje oksima, antidota otrovanja s esterima fosforne kiseline na katalitički (aktivatorski) utjecaj organofosfornih otrova (nervnih otrova i insekticida) prema specijalnim oksidacijskim reakcijama (luminolska i indolska reakcija). Bavila se problemom mehanizma kemiluminescencije u smjeru što uspješnije primjene te pojave prilikom rada na polju toksikologije. Izradila je u zajednici s drugim naučnim radnicima nekoliko fizikalno-kemijskih postupaka za analitičko određivanje organofosfornih i karbamatnih otrova u tehničkim preparatima i živežnim namirnicama.

U drugoj fazi svoje istraživačke djelatnosti Jelka Matković sve se više posvetila specijalnim problemima krvne boje (hemoglobina) u povezanosti s pojavama koje su od naročitog interesa za određene grane suvremene medicine. Tako se bavila denaturacijom hemoglobinske molekule utjecajem tuđih tvari, ispitivanjem veoma slabe hemolize eritrocita izradbom specijalne metode za dozimetriju radioaktivnog zračenja.

te analitičkim istraživanjem biološkog materijala bolesnika s malignim tumorima. Za sve te radove upotrebljavala je već spomenute metode luminescencije. Veći broj tih radova nije mogla završiti uslijed naglog i neočekivanog nastupa njene bolesti.

Bolnim odlaskom Jelke Matković iz reda rukovodećih naučnih radnika Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada ostala je praznina, koja će se vrlo teško ispuniti. Naročito je bolno, da ju je zadesila ta sudbina u tako mladim danima života, kada je upravo počela pokazivati koliko može dati nauci i zajednici vrijedan, marljiv i skroman naučni radnik. Nama, koji smo mogli s njom raditi na istim problemima, i svima koji su poznavali njezinu dobrotu i plemenitost, preostaje samo da je sačuvamo u vrlo dobroj i trajnoj uspomeni.

K. WEBER

Popis naučnih publikacija dr Jelke Matković

A) *Originalne naučne radnje*

1. K. Weber, J. Matković, D. Fleš: Inhibition of Chemi-luminescence of Luminol by means of Oximes, *Nature*, 191 (1961) 177.
2. J. Matković, K. Weber, D. Fleš, N. Paulić: O inhibitornim osobinama oksima I, Djelovanje oksima na kemiluminescenciju luminola, *Arh. hig. rada*, 11 (1960) 177.
3. J. Matković, K. Weber, Lj. Palla: O inhibitornim osobinama oksima II, Gašenje fluorescencije luminola utjecajem oksima, *Arh. hig. rada*, 14 (1963) 95.
4. J. Matković, K. Weber: O luminescenciji luminola XIII. Mehanizam djelovanja nervnih otrova na kemiluminescenciju, *Arh. hig. rada*, 15 (1964) 137.
5. K. Weber, J. Matković: O luminescenciji luminola XIV. Utjecaj halogenida na kemiluminescenciju luminola, *Arh. hig. rada*, 15 (1964) 151.
6. K. Weber, J. Matković: Die Bestimmung des Tabuns mit Hilfe der Chemiluminescenz des Luzigenins, *Arch. Toxikol.*, 21 (1965) 38.
7. J. Matković, K. Weber: Die Wirkung von Oximen auf die Chemiluminescenz des Luzigenins bei Anwesenheit von Tabun, *Arch. Toxikol.*, 21 (1965) 355.
8. J. Matković: O inhibitornim osobinama oksima. Disertacija na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu u Zagrebu 1964.
9. K. Wilhelm, J. Matković, K. Weber: Die Bestimmung insektizider Carbamate mit Hilfe der Oxydationsreaktion des o-Dianizidins, *Arch. Toxikol.*, 23 (1968) 197.
10. K. Weber, J. Matković, Lj. Palla: Apsorpciometrijsko određivanje organofosfor-nih insekticida, *Arh. hig. rada*, 19 (1968) 477.
11. K. Weber, J. Matković, M. Bušljeta: Die Bestimmung insektizider Phosphorsäure-Ester mit Hilfe der Chemiluminescenz des Luminols, *Acta Pharm. Jug.*, 19 (1969) 47.
12. K. Weber, J. Matković, Lj. Palla: Određivanje organofosfor-nih insekticida indolskom reakcijom, *Arh. hig. rada*, 20 (1969) 285.

B) *Kongresna saopćenja*

1. J. Matković: Inhibitorno djelovanje oksima na kemiluminescenciju luminola, I kongres za čistu i primijenjenu kemiju Jugoslavije, Zagreb 1960, Sinopsisi str. 115.
2. J. Matković: Djelovanje oksima na luminolsku i indolsku reakciju, I simpozij o antikolinesterazama, Zagreb 1961. Rezime saopćenja, str. 21.
3. J. Matković, K. Weber: Dokazivanje tabuna kemiluminescencijom lucigenina, II simpozij o kolinesteraznim otrovima, Sarajevo 1963, Rezime saopćenja str. 30.
4. K. Weber, J. Matković: O mehanizmu djelovanja nervnih otrova na kemiluminescenciju, II simpozij o kolinesteraznim otrovima, Sarajevo 1963, Rezime saopćenja str. 29.

5. *K. Weber, Z. Skurić, J. Matković, D. Prpić-Majić*: Aceton kao prenosioč kisika pri oksidacionim reakcijama, II jugoslovenski kongres za čistu i primijenjenu kemiju, Beograd 1966, Sinopsisi str. 114.
6. *J. Matković, K. Weber*: Određivanje organofosforinih insekticida oksidacijskom reakcijom o-dianizidina i benidina, II kongres medicinskih biokemičara Jugoslavije, Vrnjačka Banja 1967, Sinopsisi str. 13.
7. *K. Wilhelm, J. Matković, K. Weber*: Određivanje karbamatnih insekticida oksidacijskom reakcijom o-dianizidina, II kongres medicinskih biokemičara Jugoslavije, Vrnjačka Banja 1967, Sinopsisi str. 15.
8. *Z. Gašparec, J. Matković, K. Weber*: Denaturacija hemoproteida utjecajem različitih alkohola, V kongres farmaceuta Jugoslavije, Vrnjačka Banja 1968, Izvod iz referata str. 65.
9. *J. Matković, K. Weber*: Primjena kemiluminescencije luminola na neke biokemijske probleme, III kongres biologa Jugoslavije, Ljubljana 1969, Knjiga referata str. 174.
10. *K. Weber, J. Matković, A. Bunarević, P. Spasić*: Pokušaj primjene kemiluminescencije prilikom istraživanja malignih tumora, I kongres patologa Jugoslavije, Zagreb 1969, Kratki sadržaji str. 26.

VI SVJETSKI KONGRES O SPREČAVANJU NESREĆA PRI RADU I PROFESIONALNIH BOLESTI

Beč 10–15. svibanj 1971.

Šesti svjetski kongres o sprečavanju nesreća pri radu i profesionalnih bolesti održat će se u Beču od 10. do 15. svibnja 1971. Kongres organiziraju zainteresirane institucije iz Austrije u suradnji s Međunarodnim udruženjem za socijalnu sigurnost (ISSA) i Međunarodnim biroom rada (ILO) sa sjedištima u Ženevi.

Na kongresu će se raspravljati o slijedećim temama:

1. (a) Najnovija dostignuća i budući prospekti u sprečavanju nesreća pri radu i profesionalnih bolesti (ILO); (b) Aktivnost organa socijalne sigurnosti i specijaliziranih instituta na području sprečavanja nesreća pri radu i profesionalnih bolesti (ISSA); (c) ostale teme u vezi sa sprečavanjem nesreća pri radu i profesionalnih bolesti.

2. Sprečavanje nesreća pri radu u transportu: (a) u industriji; (b) u lukama; (c) u poljoprivredi; (d) u šumarstvu.

3. Unapređenje sigurnosti.

Prethodni svjetski kongresi bili su održani u Rimu 1955, Bruxellesu 1958, Parizu 1961, Londonu 1964. i Zagrebu 1967.

Sve obavijesti o kongresu pruža: Allgemeine Unfallversicherungsanstalt, Webergasse 2, 1200 Wien XX, P.O.B. 745, A 1015 Vienna.

N. B.

V KONGRES LIJEČNIKA HRVATSKE I I KONGRES LIJEČNIKA OPĆE MEDICINE HRVATSKE

U organizaciji Zbora liječnika Hrvatske od 21. do 23. V 1970. održat će se u Zagrebu V Kongres liječnika Hrvatske i I Kongres liječnika opće medicine Hrvatske. Kongresne teme posvećene su prikazu stanja najakutnijih problema naše nacionalne patologije s naročitim osvrtom na mogućnost njihova smanjenja odnosno eradikacije.

Kongres će razmatrati ove teme:

1. Uloga liječnika opće medicine Hrvatske kroz historiju. – Referent dr A. Korljan.
2. Team liječnika opće medicine i kronični bolesnik. – Organizator: dr B. Rukavina.
3. Problem suvremenog medicinskog zbrinjavanja progresivno rastućeg broja traumatiziranih. – Organizator: prof. dr L. Kraljević.
4. Suvremeni pristup sprečavanju i liječenju psihičkih poremećaja. – Organizator: doc. dr Maja Beck-Dvoržak.
5. Važnost suvremene rehabilitacije za prevenciju invalidnosti i smanjenje nacionalnog gubitka. – Organizator: doc. dr V. Mandić.
6. Preventiva i suzbijanje slabovidnosti. – Organizator: prof. dr Z. Pavišić.
7. Neonatalna hiperbilirubinemija. Etiologija, terapija i profilaksa. – Organizator: prof. dr E. Neumann.
8. Mogućnost eliminacije nekih akutnih zaraza u skoroj budućnosti. – Organizator: dr A. Hrabar.
9. Ciljana upotreba krvi i njenih dijelova u prevenciji i terapiji. – Organizator: dr A. Polak.
10. Važnost i mogućnosti profilakse ortopedskih kongenitalnih anomalija. – Organizator: prof. dr I. Ruszkowski.
11. Aktuelna pitanja iz venerologije. – Organizator: doc. dr Z. Žmegač.
12. Eradikacija endemskog saturnizma u Hrvatskoj. – Organizator: prim. dr R. Živković.
13. Helmintijaza. – Organizator, prof. dr B. Richter.
14. Zaštita žene u trudnoći. – Organizator: prof. dr P. Drobnjak.

MEĐUNARODNI SASTANAK STRUČNJAKA NA PODRUČJU MEDICINE RADA U HEMIJSKOJ INDUSTRIJI VEŠTAČKIH VLAKANA

Kyoto (Japan) 29. septembar 1969.

Posle XVI međunarodnog kongresa za medicinu rada u Tokiju (22–27 septembar 1969) održan je i niz specijalizovanih sastanaka i simpozijuma. Tako je Japansko udruženje industrije hemijskih vlakana organizovalo Međunarodni sastanak stručnjaka na području medicine rada u hemijskoj industriji veštačkih vlakana.

Sastanak je održan u živopisnom istorijskom gradu Kyotu, oko 500 km zapadno od Tokija na dan 29. septembra 1969. Strani i domaći stručnjaci okupili su se u supermodernoj zgradi za međunarodne sastanke. Ovom veoma zanimljivom sastanku prisustvovali su stručnjaci iz USA, Italije, Indije i Demokratske republike Njemačke, kao i tridesetak japanskih stručnjaka. Kao sekretar Međunarodnog potkomiteta za medicinu rada pri proizvodnji veštačkih vlakana (Potkomitet permanentne komisije i Udruženja za medicinu rada) prisustvovao sam sastanku s jednim referatom. Sastanku je predsedavao dr Kubota a sastanak su vodili prof. dr Goto (Japan) i dr inž. D. Đurić (Jugoslavija).

Posle otvaranja i pozdravnih govora počeo je radni deo. Prva dva referata bila su posvećena razvoju Komiteta za naučna istraživanja u medicini rada Japana i Komiteta za medicinu rada u industriji hemijskih vlakana Japana. Sledeći referent bio je dr Hashimoto koji je izneo iskustva sa standardnom metodom o određivanju CS_2 u radnoj atmosferi u fabrikama viskoze u Japanu, kojih ima velik broj. Dr Miyazaki izneo je rezultate merenja koncentracije CS_2 u jednom odeljenju fabrike viskoznih vlakana, koji se kreću oko i iznad MDK (MDK:60 mg/m³). Dr Goto izneo je rezultate veoma interesantne studije o hroničnom delovanju CS_2 . Veoma detaljno i dokumentovano su obrazložene nove hipoteze o nastanku mikroangiopatija i predijabetskog stanja kod radnika koji su duže od 10 godina izloženi delovanju CS_2 . Zanimljivo je napomenuti da je grupa prof. Gota boravila u maju 1969. g. u fabrici »Viskoza«.

Loznica. Tu je formiran mešoviti japansko-jugoslavenski tim (stručnjaci Instituta za medicinu rada u Beogradu) koji je ponovio ispitivanja izvršena na japanskim i na našim radnicima, koji su godinama izloženi delovanju CS_2 . Dobijeni su veoma slični rezultati koji govore u prilog pomenutih hipoteza. Prof. Goto je istakao značaj ovakvih paralelnih ispitivanja na grupama radnika iz različitih krajeva sveta s raznim načinom života i ishrane. Zaključio je da hronična ekspozicija na CS_2 izaziva, između ostalog, poremećaj metabolizma ugljohidrata koji se manifestuje u prediabeteskom stanju i mikroanurizmima. Ove studije treba da se nastave u Japanu i Jugoslaviji.

Dr Hirose izneo je japanska iskustva s jodazidnim testom i potvrdio valjanost ovog testa ekspozicije za CS_2 . Osim toga, govorio je i o raznim znacima trovanja u odnosu na ekspoziciju u fabrikama viskoze. Dr Ida izneo je rezultate kliničkih, biohemijskih, toksikoloških i hematoloških ispitivanja s ciljem da se utvrde rani znaci trovanja s CS_2 . Dr Kozawa izneo je rezultate periodičkih medicinskih pregleda radnika u japanskim fabrikama viskoznih vlakana i stanje zdravlja u odnosu na ekspoziciju i dužinu radnog staža.

Dr Tamai izneo je iskustva s periodičkim medicinskim pregledima radnika izloženih akrilo-nitrilu. Dr Bittersohl (Istočni Berlin) održao je zanimljiv referat o mehanizmu delovanja vodonik sulfida. Ova ispitivanja ukazuju da je osnovni mehanizam toksičkog efekta posledica auto-oksidacije H_2S uz pojavu radikala, što objašnjava niz efekata ovog otrova. Dr N. Cesaro (Italija) pregledno je izneo patogenezu hroničnog sulfokarbonizma i mogućnosti za evaluaciju hroničnog trovanja. Dr S. Maugeri (Italija) izneo je rezultate ispitivanja mešovito italijansko-jugoslavenskog tima (Pavija-Beograd) o hematološkim, vaskularnim i endokrinološkim promenama pri hroničnoj ekspoziciji ugljen disulfidu. On je naglasio da primenjene metode za određivanje koagulacije krvi, reografija i ispitivanje fundusa oka mogu da otkriju rane sklerotične promene. Određivanje 17-ketosteroida i 17-hidroksiketosteroida ukazuju da je smanjenje izlučivanja ovih hormona u urinu proporcionalno dužini ekspozicije i koncentraciji CS_2 u radnoj atmosferi. Ova ispitivanja vršena su na mladim radnicima fabrike »Viskoza« u Loznici, što je od velikog značaja za vaskularne i hormonalne poremećaje. Dr Đurić izneo je jugoslavenska iskustva s jodazidnim testom kao testom ekspozicije, kao metodom pogodnom za otkrivanje ranih znakova trovanja kao i metode pogodne za razna tehnička ispitivanja efikasnosti ventilacije ili efikasnosti zaštite pomoću respiratora.

Posle završetka sastanka organizovan je zajednički ručak za sve učesnike. Zatim su ljubazni domaćini organizovali izlet u okolinu.

Autobusom su učesnici obišli dolinu reke Ujigawa, pedesetak kilometara istočno od Kyota gde je centar proizvodnje čuvenog »zelenog čaja«, koji se tradicionalno služi gostu u japanskoj porodici. Tu su učesnici imali prilike da razgledaju branu »Amagaze« i hram Bodo iz 11. stoleća. Ovaj drevni hram, obojen živim bojama, pravo je remek delo stare japanske arhitekture. Zatim je u obližnjem restoranu »Hanayashiki« priređena tradicionalna »geysha-party«. Servirani su mnogi japanski kulinarski specijaliteti, koji su zaliveni hladnom ili toplom pirinčanom rakijom »Sake«. Posebna grupa svečano obučених гејши u raskošnim kimonima, nabeljenih po starinskom običaju, izvodila je stare japanske narodne plesove uz pratnju originalnih instrumenata. Veče je veoma brzo prošlo u ovom drevnom ambijentu, koji predstavlja nezaboravan doživljaj za svakog stranca.

Gotovo nedjelju dana boravio sam u drevnom Kyotu, najinteresantnijem gradu Japana. U prostranoj kotlini nalazi se ovaj grad s preko milion stanovnika. U ravnici nalazi se moderan grad prošaran starinama, po obroncima divnih blagih bregova koji opkoljavaju kotlinu, nalaze se fantastični vrtovi i parkovi s hramovima, manastirima i mauzolejima. Naime, gotovo hiljadu godina (794-1868) ovaj divni grad bio je prestonica Japana, sve dok Meiji dinastija nije prešla u Tokijo. Tokom zlatnog perioda u tadašnjoj prestonici Kyotu podignuto je oko 1600 budističkih i šinoističkih hramova i preko 600 mauzoleja raznih vladara ili glava velikih feudalnih porodica. Gotovo sve ove starine su očuvane (iako su izgrađene isključivo od drveta) i predstavljaju nezaboravan doživljaj za svakog stranca. Kilometre i kilometre uz obronke brežuljaka prostiru se parkovi i građevine, stare privatne kuće, mnogobrojni tradicionalni resto-

rani i prodavnice suvenira. Vredno je posetiti i kraljevski letnjikovac čuven zbog divnog parka s vrlo skromnim tradicionalnim kućama gde carska porodica i danas provodi leto. Treba napomenuti da je Kyoto i danas centar japanskih tradicija u oblačenju, hrani, ponašanju i moralu. To je takođe centar raznih škola za »maiko-devojke«, koje po završetku obuke postaju gejša. Boravak u Kyotu je dostojan završetak posete Japanu.

Dušan Đurić

II ČEHOSLOVAČKI KONGRES INTERNE MEDICINE S MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM

Bratislava, 15–18. IX 1970.

II čehoslovački kongres interne medicine održat će se u Bratislavi od 15. do 18. septembra 1970. Glavna tema kongresa bit će patogeneza i terapija edema. Raspravljat će se o najnovijim istraživanjima na području patogeneze i terapije edematoznih stanja sa stanovišta kardiologije, nefrologije, endokrinologije, gastroenterologije, hepatologije i ishrane. Na kongresu će biti pročitano oko 160 referata u trajanju od najviše 10 minuta.

Službeni jezici na kongresu bit će engleski i slovački ili češki. Predavanja se mogu održati i na njemačkom, francuskom i ruskom, ali će simultani prijevod biti osiguran samo za predavanja čiji je tekst predan na engleskom.

Preliminarne prijave za kongres primaju se do kraja veljače 1970, na adresu kongresnog odbora:

Congress Office, 1st Clinic for Internal Diseases, Mickiewiczova 13, Bratislava, Czechoslovakia.

Kotizacija za učesnike iznosi US \$ 25.— a uključuje dozvolu za prisustvovanje svim naučnim sjednicama, svečanom otvorenju i banketu, kao i primjerak kongresnog materijala i zbornika sadržaja referata.

N. B.

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O ZDRAVLJU

Edinburgh, Škotska, 21–25. septembar 1970.

U organizaciji The Royal Society of Health, 90 Buckingham Palace Road, London, S. W. 1. Engleska održava se u Edinburghu od 21. do 25. septembra 1970. treća Međunarodna konferencija o zdravlju. Prethodne konferencije uspješno su održane 1966. godine u Haagu i 1968. u Kopenhagenu. Istovremeno tj. od 23. augusta do 12. septembra 1970. održava se i poznati Edinburški festival.

Preliminarni program konferencije pod naslovom »Aspekti zdravog načina života« predviđa ove teme: ishrana mladih i starih, zdravlje zubi, transport hrane iz uvoza, hrana s nadomjescima, smanjenje buke, spolne bolesti u svijetu, higijena hrane i opskrbe živčanim namirnicama, kontrola populacije.

N. B.

VII KONGRES INTERNACIONALNE FEDERACIJE ZA DIJABETES

Buenos Aires, Argentina, 23–28. august 1970.

VII kongres Internacionalne federacije za dijabetes održat će se u Buenos Airesu od 23–28. augusta 1970. Program kongresa obuhvaća simpozijume i specijalne konferencije. Na simpozijumima će se raspravljati o slijedećim temama:

proinsulin, mikroangiopatija, biokemija insulina, sekrecija insulina, glukagon, bi-guanidi, spontani dijabetes kod životinja, klinički predijabetes, trudnoća i novorođenčad, genetika i dijabetes, morfologija i metabolizam Langerhansovih otoka, djelovanje insulina, dijabetička retinopatija, hipofiza i dijabetes.

Specijalne konferencije obrađivat će pak ove teme: bazalna membrana kapilara; bubrezi i metabolizam ugljikohidrata; aminokiseline i sekrecija insulina; transport insulina; dijabetes kod starijih ljudi; klinička i eksperimentalna istraživanja insulina; metabolizam ugljikohidrata i hormona koji sadržavaju natrij; regulacija sinteze glikogena; seksualna funkcija muškarca kod dijabetesa, juvenilni dijabetes; dugoročni rezultati u liječenju dijabetesa; hormonalna regulacija metabolizma ugljikohidrata i masti u jetri.

Sve informacije u vezi s kongresom mogu se dobiti na adresi: VII Congreso, Federación Internacional de Diabetes, Dr. V. G. Foglia, Paraguay 2155 - 7 Piso, Buenos Aires, Argentina. N. B.

BIBLIOGRAFIJA MEDICINSKE PERIODIKE JUGOSLAVIJE ZA 1967. GODINU

Upozoravaju se zdravstvene radne organizacije i pojedini zdravstveni radnici da je izašla iz štampe »Bibliografija medicinske periodike Jugoslavije za 1967. godinu«.

U ovoj knjizi nalaze se svi originalni članci objavljeni u 1967. god. iz svih jugoslavenskih medicinskih časopisa, sređeni po struci, predmetu i autoru. Ovdje su također registrirani svi članci publicirani u ovom časopisu.

Preporučite svojim radnim organizacijama i kupite sami knjigu, jer time pomažete ovu publikaciju koja ima za cilj da Vaši radovi objavljeni u jugoslavenskim publikacijama budu dostupni svim zdravstvenim radnicima.

Prodajna cijena je 150.— nd, a knjige se naručuju preko Naučno istraživačkog odjela Opće bolnice »Dr J. Kajfeč«, Zagreb, P. Miškinec 64.

VARSTVO PRI DELU V KMETIJSTVU IN GOZDARSTVU

V 1969. letu je ob 50-letnici Mednarodne organizacije dela, organiziran Mednarodni kongres iz varstva pri delu u Ženevi. Ena izmed glavnih kongresnih tem je bila posvečena organizaciji varstva pri delu in ohranitvi zdravja delavcev v kmetijstvu, gozdarstvu in na plantažah. O referatih in zaključkih te kongresne teme bi rad navedel nekaj besed, vendar bi že uvodoma pojasnil, da je v poročilu o tako širokem in pisanem srečanju nemogoče zajeti le referate in zaključke ločeno od diskusije na kongresu in celo od neuredne izmenjave mnenj med strokovnjaki raznih dežel v istem času.

Splošna ugotovitev je bila, da »pri današnjem napredku tehnike in tehnologije obstojajo v kmetijstvu in gozdarstvu velike možnosti pojava poklicnih nevarnosti in škodljivosti, ki velikokrat pripeljejo do poškodb pri delu in poklicnih bolezni«, vendar da »si varstvo pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu ni pridobilo položaja, ki ga že ima v industriji, rudarstvu, prometu, obrti in trgovini«.

Vzrokov za tako stanje je veliko, naštel jih bom le nekaj posebno poudarjenih na kongresu:

1) Do masovne uvedbe mehanizacije in kemizacije v kmetijstvo in gozdarstvo, so delavci teh dveh klasičnih ruralnih panog bili praktično izpostavljeni le neugodnim klimatskim razmeram, škodljivim vplivom poljskega in gozdnega biotopa, težkemu fizičnemu delu, neenakomerni razdelitvi dela tekom dneva, sezone in koledarskega leta.

2) V istem času so poškodbe kmetijskih in gozdarskih delavcev bile povzročene skoraj brez izjeme s klasičnimi vzorki, kot so to na primer: padec na istem nivoju ali v nivojih in tope poškodbe ter ranepovzročene s klasičnim ročnim orodjem.

3) Za to obdobje so v kmetijstvu in gozdarstvu karakteristični naslednji socialno-medicinski problemi: veliko število nekvalificiranih delavcev, veliko število sezonskih

delavcev, neprimerne stanovanjske razmere – predvsem sezonskih delavcev, velike oddaljenost delavcev od delovišč in od kulturnih, družbenih, političnih, zdravstvenih in oskrbovalnih središč, neadekvatno izkoriščanje prostega delovnega časa, deficitarna prehrana z veliko razširjenostjo slabih razvad, kot so: alkoholizem in nikotinizem, fluktuacija delavcev in prevalenca poškodb ter nekaterih kroničnih degenerativnih bolezni s pogostimi posledicami, ki omejujejo splošno in poklizno delazmožnost ter povzročajo pogosto invalidnost ali celo smrt.

4) Delo v kmetijstvu in gozdarstvu se vrši v manjših delovnih skupinah brez posebnega strokovnega in varnostnega nadzora ob relativno veliki strokovni samostojnosti delovne skupine. Disperzija in oddaljenost delovišč je velika in v zelo širokem radiusu okoli sedeža gospodarstva in obratov. Zaradi deficitarnih in neurejenih komunikacij je ta oddaljenost praktično še večja.

5) Na stalnih, a posebej na začetnih kmetijskih in gozdarskih deloviščih je nezadostno število internih postaj za prvo pomoč, pomanjkljiva oprema postaj in deficit kadra, ki je poučen o sodobni prvi pomoči. Istočasno so delovišča praktično brez osnovnih prevoznih sredstev za interni transport poškodovanega ali obolelega od delovišča do javne ceste.

6) V zadnjih sto letih od uvedbe prvih državnih uradnih inšpektoratov za delo, pa do danes, so ti inšpektorati po vsem svetu, zaradi objektivnih vzrokov (pomanjkanje kadra, opreme in materialnih sredstev) in subjektivnih dejavnikov (bližina in večji navidezni pomen profesionalnega travmatizma in profesionalne patologije v industriji, prometu, obrti in trgovini) posvetili veliko manj pozornosti kmetijstvu in gozdarstvu kot to te panogi dejansko zaslužita.

7) Se vedno je razširjeno delno napačno mnenje nestrokovnjakov o pomirjevalnem, rekreativnem učinku polja in gozda na delavca, kar praviloma velja le za izletnike in turiste. Delno napačno je tudi mnenje, da sta kmetijsko in gozdarsko delo najstarejši človekovi opravili, katerim se je človek skozi tisočletja že adaptiral in da zato selekcionirana populacija teh delavcev lažje kljubuje profesionalnim škodljivostim in nevarnostim gozda. Verjetno polje in gozd vplivata pozitivno na karakterno osebnost delavcev, vendar je to delno zasluga manjše stereotipije kot v industriji ter boljše in tesnejše povezave delavcev, ker je večina delovnih operacij izvedljiva le skupinsko, a ker so skupine dislocirane, je njihova medsebojna pripadnost nujno zelo poglobljena. Pri sedanji migraciji, ko se kmetijski in gozdarski poklic ne prenaša iz roda v rod, mora procese adaptacije in selekcije pretrpeti vsak delavec v kmetijstvu in gozdarstvu posebej.

8) Mehanizacija in kemizacija v kmetijstvu in gozdarstvu se pojavlja v svetu relativno zelo pozno, vendar zelo intenzivno. (Samo v zadnjem desetletju se je fond mehanizacije v jugoslovenskem kmetijstvu potrojil, a v gozdarstvu pomnožil osemkrat. V istem času se je količina porabljenih umetnih gnojil v kmetijstvu in gozdarstvu potrojila, medtem ko se je letna količina porabljenih pesticidov pomnožila petkrat, a teritorij na katerem se isti uporabljajo pomnožil desetkrat. Pred desetimi leti je sezona intenzivne uporabe pesticidov v kmetijstvu trajala 4–6 mesecev, a danes traja praktično vse leto – pripomba avtorja.) Uvedba mehanizacije in kemizacije v kmetijstvu in gozdarstvu privede do pojava novih do tedaj neznanih profesionalnih škodljivosti in profesionalnih bolezni kmetijskih in gozdarskih delavcev, kot so to profesionalne okvare ožilja, kosti, sklepov, kit, mišic in živcev zaradi vibracije, profesionalne naglušnosti zaradi ropota in profesionalnih zastrupitev zaradi nepregledne množice pesticidov.

9) Mehanizacija in kemizacija v kmetijstvu in gozdarstvu kljub svoji razsežnosti ni odpravila skoraj nobeno »klasično« poklicno škodljivost ali nevarnost naštetu v prejšnjih točkah, niti ni bistveno vplivala na socialno-medicinske prilike delavcev.

10) Mehanizacija in kemizacija v kmetijstvu in gozdarstvu je našla kmetijskega in gozdarskega delavca popolnoma nepripravljenega, zato so specifične posledice bolj izrazite. Kmetijski in gozdarski delavci so se znašli v obdobju močno povečanih škodljivosti in nevarnosti z manjšim strokovnim znanjem, s slabšim znanjem iz vseh področij varstva pri delu, kot njihovi kolegi iz industrije, rudarstva in drugih panog gospodarstva. Na to stanje niso bili pripravljeni tudi strokovnjaki iz gozdarstva, tehničnega, zdravstvenega in socialnega varstva ter inšpekcijskih služb.

Po mnenju strokovnjakov na kongresu se to stanje da vsaj delno omiliti ali popraviti z naslednjimi ukrepi:

1) Za izvajanje varstva pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu ni zadosti, da se samo ojača in specializira mreža državnih ali sindikalnih inšpektorjev dela, temveč je potrebno sodelovanje vseh zainteresiranih dejavnikov od delavca, preko delovne organizacije do znanstvenih inštitutov. Ne sme se pozabiti tudi vzgojna vloga inšpektorjev in inšpektoratov.

2) Na terenskih deloviščih je potrebno potom odgovornih oseb podaljšati strokovno službo s področja varstva pri delu. Vse odgovorne osebe morajo imeti adekvatno izobrazbo, instrukcije in pooblastila.

3) Čeprav je sedaj prvovrstnega pomena strokovni boj proti novim profesionalnim škodljivostim in nevarnostim, ki jih je prinesla mehanizacija in kemizacija kmetijstva in gozdarstva, je potrebno sproti reševati tudi problematiko preprečevanja »klasičnih« profesionalnih škodljivosti in »klasičnih« vzrokov poškodb pri delu. Ravno tako se ne sme zanemariti reševanje socialno medicinskih problemov kmetijskih in gozdarskih delavcev, ker je vpliv teh na nastanek, potek in prognozo profesionalne patologije in profesionalnega travmatizma zelo konstanten in kompleksen.

4) V delovni skupini na terenu je potrebno doseči, da svojo delovno zavest in skupinsko pripadnost okrepi tudi z znanjem in zavestjo s področja varnega dela.

5) Delovišča v kmetijstvu in gozdarstvu je potrebno opremiti s postajami za prvo pomoč in ustreznim materialom, kadrom, prevoznimi sredstvi in s telefonom.

6) Sodelovanje med kmetijskimi in gozdarskimi gospodarstvi ter varstveno službo mora biti rajonizirano. (V naših razmerah morajo sodelovati gospodarstva z zavodi za varstvo pri delu in dispanzerji za medicino dela – pripomba avtorja.)

7) Pomanjkljivo varstveno vzgojo v družini in osnovni šoli mora brezpogojno in nemudoma nadoknaditi specifična vzgoja s področja varstva pri delu v kmetijskih in gozdarskih poklicnih in strokovnih šolah ter fakultetah.

8) Reševanje aktualnih problemov s področja varstva pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu se ne more zamisliti brez programiranega znanstvenega dela na področju psihofiziološkega, socialnega, zdravstvenega, pravnega in ekonomskega varstva ter ergonomike. (V naših razmerah morajo znanstveno sodelovati kmetijski in gozdarski inštituti z zavodi za varstvo pri delu in za medicino dela – pripomba avtorja.)

Kongres je v celoti uspel, njegove ugotovitve in sklepi so lahko v napotilo službi varstva ljudi pri delu v vseh panogah, pa tudi v kmetijstvu in gozdarstvu.

Dr Mario Kocijančič, ZD Kranj

IV INTERNACIONALNI KONGRES ERGONOMIJE

Četrti internacionalni kongres ergonomije održat će se od 6. do 10. VII 1970. godine na Univerzitetu u Strasbourgu u Francuskoj. Naučni program održat će se u tri različite sekcije:

1. Plenarne sekcije. Na svaku od ovih sekcija bit će pozvan po jedan predavač da bi održao uvodno predavanje. Sekcije će sadržavati ove teme:

- a) Pouzdanost operatera i sigurnost u industriji
- b) Značaj fizioloških i psiholoških kriterija za sistem čovjek-stroj
- c) Daljinsko upravljanje i antropomorfnost strojevi
- d) Strojna obrada informacija.

2. Opće sekcije s panel diskusijama bit će posvećene: a) socijalnom pristupu u ergonomiji; b) ergonomskom principu pri izgradnji stanova i naselja; c) ergonomiji u poljoprivredi i šumarstvu; d) uputama za rukovanje uređajima.

3. Neformalne sekcije.

Kotizacija iznosi 180 FF. Prijava za učestvovanje na Kongresu treba da uslijedi do 30. IX 1969, a prijava referata najkasnije do 15. II 1970.

Službeni jezici na Kongresu bit će engleski, francuski i njemački.

Sva prepiska u vezi s Kongresom treba biti upućena na adresu: *Congres international d'ergonomie. Secretariat: Centre d'Etudes Bioclimatiques 21, rue Becquerel, 67 - Strasbourg-3, France.*

B. Sremec

VISI KURS IZ ERGONOMIJE ZA FABRIČKE LEKARE

Prag, 14. IV - 2. V 1969.

U organizaciji Svetske zdravstvene organizacije u toku aprila i maja ove godine održan je u Pragu »Viši kurs iz ergonomije za fabričke lekare«.

Organizaciju kursa veoma dobro je sproveo Institut za higijenu rada i profesionalne bolesti u Pragu.

Direktor kursa bio je doc. dr A. Zeleni iz Praga.

Na kursu je bilo po dva učesnika iz SSSR-a, Poljske, Rumunije, Bugarske, Čehoslovačke, Jugoslavije i jedan iz Mađarske.

Službeni jezik na kursu bio je ruski.

Kurs se sastojao iz tri dela: *teoretskog* na kome je pročitano oko 25 referata, *naučnih ekskurzija* po preduzećima i turistički deo.

Predavači su bili iz Čehoslovačke, SSSR-a (2) i Bugarske (1).

Doc. Zeleni, doc. Ružička i dr Matoušek (ČSSR), referisali su o sadržaju ergonomije i korišćenju ergonomije u radu fabričkih lekara. Pošto se fabrički lekar vrlo često javlja kao jedini predstavnik bioloških nauka u preduzeću, da bi odgovorio svojoj ulozi iz ergonomije, dužan je da ovlada ne samo znanjima iz medicine i fiziologije, nego je dužan da ume da se orijentiše i u pitanjima psihologije, sociologije, ekonomije i tehnologije. Posebno ukazuju na nužnost savremene tendencije u smislu integriranog prilaza izučavanja čovečjeg rada (Human engineering).

Doc. dr Z. Zolina (SSSR) u svom referatu je razmatrala monotonost u radu s aspekta fiziologije rada i o uklanjanju nepovoljnih uticaja monotonosti. Prikazala je i dosadašnji rad na ovom polju u SSSR-u.

Tema doc. dr Caneve (Bugarska) bila je: »Ocena mašina s fiziološke tačke gledišta«, u kojoj je razmatrala predmet i zadatke ergonomije, njenu praktičnu primenu i uvođenje i ulogu bioloških nauka pri projektovanju mašina.

Vrlo zapaženo predavanje održao je doc. Bena (ČSSR) o bioritmu i radu po smenama. Po njihovim istraživanjima oko 30% radnika ne može da se adaptira na noćni rad. Na žalost, za sada nema testova koji bi »otkrivali« ove radnike. Posebno je bio izložen proces adaptacije i uslovi koji ga ubrzavaju i usporavaju.

Grupa predavanja bila je posvećena razmatranju štetnog dejstva buke, vibracija i mikroklimatskih faktora - u svetlu najnovijih istraživanja. O dejstvu buke na čoveka i borbi protiv nje u ČSSR referisao je dr Kubik. Interesantnost njegovog izlaganja je bila i u tome što je prikazao i ukazao na jedinstvenost rada na ovim problemima (jedinostvena aparatura, jedinstvena dokumentacija i način obuke kadrova koji rade na ovim problemima).

Bilo je i vrlo interesatnih predavanja iz domena fiziologije rada (merenje i ocena dinamičnog rada, merenje i ocena statičnog rada, ocena rada s malim utroškom energije i dr.). Dr Mikiska iz Instituta za higijenu rada i profesionalna oboljenja u Pragu referisao je o primeni radiotelemetrije pri izučavanju gore navedenih problema.

Najviše diskusije i oprečnih mišljenja izazvalo je predavanje M. Gubača iz Bratislave: »Profesiografija i njeno korišćenje u praksi«.

U toku kursa organizovana je poseta preduzećima. Pri ovim posetama pored razgledanja radnih mesta i upoznavanja s tehnologijom proizvodnje, vođena je i diskusija

s inženjerima i drugim predstavnicima ovih radnih organizacija, o primeni ergonomije u njihovim organizacijama i drugim interesantnim pitanjima. U svim preduzećima bili smo vrlo srdačno primljeni.

Od preduzeća posetili smo: Severnočehske hemijske zavode (fabriku viskoze), fabriku automobila »Škoda«, Zavod »Škoda« u Plzenu, pivaru u Plzenu, fabriku stakla »Mozzer« i stanicu za ispitivanje poljoprivrednih mašina s aspekta ergonomije.

Obišli smo i Institut za higijenu rada i profesionalna obolenja u Pragu čiji je direktor prof. dr Teisinger. Tom prilikom upoznali smo organizaciju Instituta, opremljenost i probleme na kojima momentalno rade stručnjaci ovog Instituta.

Turistički deo programa obuhvatio je obilazak Praga i njegovih znamenitosti, obilazak Karlovyh Vary i njihove zdravstvene službe, Marianske Lazni i lečilište radioizotopima u Jahimovu.

Na žalost svih učesnika i organizatora, politička situacija u Čehoslovačkoj imala je odraza i na naš kurs. Jedan deo predavanja nije održan a neka su odlagana. Na momente je i atmosfera na kursu bila »zategnuta«. No i pored toga međusobni odnosi učesnika kursa bili su veoma prijateljski.

Posebno prijatno i »privilegovano« osećali smo se mi Jugoslaveni. Na svakom koraku smo osećali prijateljstvo i ljubav za našu zemlju, ljude i politiku, a posebno za stav koji je naša zemlja zauzela prema avgustovskim događajima.

Na kraju, mišljenja sam da bi i u Jugoslaviji trebalo što pre organizovati jedan ovakav sastanak posvećen problemima ergonomije i savremenim kretanjima u ovoj oblasti.

DR LJUBIŠA LABAN

II MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O ONEČIŠĆENJU ATMOSFERE

II međunarodna konferencija o onečišćenju atmosfere Međunarodne unije udruženja za prevenciju onečišćenja atmosfere održat će se od 6. do 11. prosinca 1970. u Washingtonu, SAD. Konferencija će se održavati u plenarnim sastancima na kojima će se iznositi samo specifična zatražena predavanja i saopćenja na engleskom, francuskom, njemačkom, japanskom i španjolskom jeziku, i u sekcijama na engleskom i francuskom jeziku. Predavanja i saopćenja na plenarnim sastancima bit će simultano interpretirana na pet prije spomenutih jezika, a saopćenja u sekcijama na francuski i engleski. Predavanja i saopćenja bit će publicirana u kongresnim materijalima na engleskom i francuskom jeziku.

U paralelnim sekcijama bit će obuhvaćeni radovi iz ovih područja:

1. Kemija i fizika onečišćenja atmosfere – saopćenja o sakupljanju uzoraka, analizi, instrumentaciji, aerosolima i efektima na nebiološke sisteme;
2. Meteorologija i onečišćenje atmosfere – saopćenja o prenosu, difuziji, matematičkim modelima, prognozama i dimnjacima;
3. Medicinski i biološki aspekti onečišćenja atmosfere – saopćenja o utjecaju na ljude, životinje i vegetaciju;
4. Tehnički aspekti onečišćenja atmosfere – saopćenja o izvorima onečišćenja, tehničkim mjerama i opremi za suzbijanje onečišćenja;
5. Administrativne mjere za suzbijanje onečišćenja atmosfere – saopćenja o zakonodavstvu, propisima i inspekciji;
6. Rezultati ispitivanja onečišćenja atmosfere – saopćenja o ispitivanjima onečišćenja atmosfere pojedinih naselja i područja. U slučaju dovoljnog broja prijavljenih saopćenja iz područja socijalnih aspekata onečišćenja atmosfere organizirat će se i paralelna sekcija za to područje.

Prijava saopćenja treba da sadrži naslov, kratki sadržaj od najviše 200 riječi, ime, akademske i naučne naslove, nazive ustanova autora i adresu glavnog autora.

Prijave mogu biti podnešene na našem jeziku. U slučaju prihvaćanja saopćenja, zahtijet će se od autora da dostave rukopis na engleskom ili francuskom jeziku, uz kratki sadržaj na engleskom i francuskom. Prihvaćena će biti samo ona saopćenja koja nisu publicirana ili predložena za publikaciju na engleskom ili francuskom jeziku negdje drugdje.

U Odbor za program Konferencije imenovani su predstavnici ovih zemalja: Argentina, Australija, Belgija, Bolivija, Brazilija, Bugarska, Čehoslovačka, Čile, Danska, Demokratska Republika Njemačka, Finska, Francuska, Holandija, Indija, Italija, Izrael, Japan, Jugoslavija, Južno-afrička unija, Kanada, Kolumbija, Meksiko, Norveška, Novi Zeland, Pakistan, Peru, Poljska, Portugal, Rumunjska, Savezna Republika Njemačka, SSSR, Španjolska, Švedska, Tajland, Turska, Urugvaj, Velika Britanija i Venezuela, i predstavnici Svjetske zdravstvene organizacije i Panameričke zdravstvene organizacije.

Predsjednici Odbora za program su prof. A. C. Stern, Sveučilište »North Carolina« i J. S. Lagarias iz South Reston-a, SAD.

Prijave saopćenja jugoslavenskih autora treba poslati do 28. februara 1970. na adresu jugoslavenskog predstavnika u Odboru Konferencije:

Prof. dr ing. Fedor Valić, pomoćnik Direktora Škole narodnog zdravlja »Andrija Štampar« i prodekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Rockefellerova 4.

Rukopise prihvaćenih saopćenja trebat će dostaviti najkasnije do 30. VI 1970.

F. V.

III INTERNACIONALNI KONGRES SOCIJALNE PSIHIJATRIJE

Internacionalno udruženje socijalne psihijatrije održat će u Zagrebu od 21. do 27. rujna 1970. Treći internacionalni kongres socijalne psihijatrije. Za Internacionalno udruženje, Kongres organizira Institut za proučavanje i suzbijanje alkoholizma u Zagrebu, uz sudjelovanje vodećih stručnjaka s područja socijalne psihijatrije iz svih jugoslavenskih centara. U okviru Kongresa održat će se niz simpozija, užih sastanaka, panel diskusija i slično pa tako i već tradicionalni Internacionalni naučni simpozij o alkoholizmu, koji se svake godine održava u Zagrebu.

Organizacijski odbor poziva sve zainteresirane – neuropsihijatre, liječnike ostalih medicinskih struka, kao i liječnike opće medicine, psihologe, sociologe, soc. radnike, pravnike, medicinske sestre i ostale, da u što većem broju prisustvuju Kongresu i da svojim aktivnim sudjelovanjem doprinesu što većoj afirmaciji jugoslavenske socijalne psihijatrije.

Preliminarni program kao i sve ostale informacije o Kongresu i simpozijima i drugim manifestacijama, koje se održavaju u okviru Kongresa, zainteresirani mogu dobiti od Organizacijskog odbora u Institutu za proučavanje i suzbijanje alkoholizma u Zagrebu, Vinogradska c. 29, a na isto mjesto svi zainteresirani mogu dostaviti svoje želje i prijedloge za održavanje užih manifestacija u okviru Kongresa i sl.

Organizacijski odbor

NOVI ČASOPIS - »ELEKTROFIZIOLOGIJA«

Upravo je izišao iz štampe prvi broj časopisa »Elektrofiziologija«, koje je pokrenula Sekcija za elektroencefalografiju i kliničku neurofiziologiju Zbora liječnika Hrvatske u suradnji s Institutom za proučavanje i suzbijanje alkoholizma u Zagrebu. Časopis objavljuje stručne i znanstvene radove s područja kliničke neurofiziologije, a izlazi dva puta godišnje. Predviđeno je objavljivanje i monografskih suplemenata. Uredništvo časopisa sa zadovoljstvom će objaviti radove stručnjaka i znanstvenih radnika, koji se bave tom kliničkom disciplinom i granom znanosti pa poziva na što širu suradnju. Zbog sve veće važnosti koja se u medicini pridaje neurofiziologiji, smatramo da bi bilo korisno da se na časopis pretplate sve zdravstvene ustanove, biblioteke i zainteresirani pojedinci. Cijena godišnje pretplate je 20.- dinara. Radovi za objavljivanje, kao i narudžbe za pretplatu, šalju se Institutu za proučavanje i suzbijanje alkoholizma, Zagreb, Vinogradska cesta 29, s naznakom za »Elektrofiziologiju«.

Uredništvo